

Kolaborativní praxe v oblasti užívání drog a závislostí

Pavel Nepustil, Jakub Černý

Skupina Narativ, Brno

Na slovech záleží

Kolaborovat

1. Pracovat s druhými s cílem něčeho společného dosáhnout

~~2. Vědomě spolupracovat s nepřítelem~~

Kooperovat

1. Být nápomocen v tom, co chce někdo jiný

Kolaborativní...

- ...vzdělávání: *„Vědění není něco, co nám patří, ale něco, co nás vede k fantazii a kreativitě“* (J. Rifkin)
- ...psychoterapie: *„Jak může terapeut utvářet takové konverzace a vztahy s klienty, které všem zúčastněným umožní kreativně rozvinout možnosti tam, kde se zdálo, že žádné neexistují?“* (H. Anderson)
- ...výzkum:

...organizace: *„Lidé budou více podporovat, to co pomohli vytvořit“*
(Littlejohn, Domenici)

Zaměření na vztahy

Užívání drog jako vztahové jednání

Tereza:

Dospělá, víc než teď. Já jsem vlastně urovnávala vztahy v rodině

A, já jsem se tam vlastně všechno, všechno jsem řešila.

Jsem tátu omlouvala támhle, přimlouvala jsem se za něj u babičky, taky u celý rodiny.

Tak samo sem to dělala i jako s jinýma vztahama, jo, třeba máma vůči tátovi, máma vůči tchýni.

A to jsem začala právě chodit za školu

a na ty kroužky jsem nechodila.

A už začali být pro mě důležitější kamarádi v mém životě. A ... mhh... našla jsem si tam jednu nejlepší kamarádku, Blanku (p. 3 sec) A my sme spolu vlastně začali kouřit no a chodit na ty diskotéky a takhle. (p. 3 sec) No a bylo to pěkný no, jenomže já jsem to neudržela a prostě jsem se rozjela hrozným způsobem, no.

Bára:

Já jsem třeba ráno odcházela jakože jdu do školy. Šla jsem do sklepa, a tam jsem se převlíkla, protože jsem chodila do školy jinak než jsem jako chodila mezi partičku. Převlíkla jsem se a už šla... No, no. Sem si musela počkat, věděla jsem kdy máma půjde, nebo tak. Převlíkla jsem se a šla jsem prostě na Národní třídu se tam poflakovat.....a čekali jsme, až někdo něco sežene.

(Alena)

Ema:

Takže jsem pak potkala Zuzku, to je holka, starší byla a začly jsme spolu chodit a brát drogy. Aaaa byly jsme spolu jako, vlastně nonstop, jako fakt nonstop, protože já jsem vlastně do školy nechodila, když jsem byla s ňou (3.s nejde rozumět). Takže fakt nonstop a bylo to úplně super, jo . To bylo moje asi nejšťastnější období, jako v životě. My jsme spolu zažívali jako úplně šílený věci, strašně nás to bavilo a strašně jsem ju měla ráda. Ale my jsme to prožívaly úplně stejně a to mě na tom jako nejvíc jako, jako dělalo dobře, že to prostě někdo cítí stejně jak já, prostě jsme byly úplně propojený

Zotavování jako vztahový fenomén

Proces změny po ukončení dlouhodobého užívání pervitinu bez odborné pomoci (Magda 27:05 – 30:46)

- **A to jsi už pervitin nebrala vůbec?**
- Ne.
- **A brala jsi ten heroin ale čím dál tím volněji nebo nějakou dobu každý den a potom ..**
- Potom volněji, protože zaprvé to bylo pro mě těžký sehnat a zadruhé to už bylo to období, kdy se do toho začal vkládat ten můj kamarád z dětství a snažil se mě vyloženě od toho odtáhnout. A hlavně, co je důležitý, když jsem si dala odmlku třeba 14 dní, tak já jsem ... já mám takový oblíbený film z dětství, já to teď řeknu, protože je to...sehrálo to určitou roli: Nekonečný příběh. On tam ten malý kluk přijde k zrcadlu a oni mu říkají, že jenom ten nejčistší člověk snese pohled sám na sebe, že jinak všichni utekli. A mě to právě přesně takto přišlo, že když jsem byla čistá těch 14 dní, tak jsem si uvědomovala, co se ze mě ... jak jsem mohla, co jsem mohla, jak jsem mohla krást a lhát vlastní mamce, která mi v životě neublížila, toto bylo strašně silný, že i když jsem byla pořád pod tím vlivem drogy, tak buď ta droga to vytlačovala anebo já podvědomě jsem ty myšlenky vytlačovala, že jsem si nedovolila sama sobě nic vyčítat, ale jak jsem byla čistá těch 14 dní, tak to byly strašný deprese. Protože jsem si uvědomila, co se ze mě stalo.
- **A co ti pomohlo se s tímto vyrovnat, s těmi psychickými stavy?**
- Asi strašně moc mi pomohl tento kamarád, který ... Já jsem teda měla i takový noční můry. Já jsem třeba u něho spala, budila jsem se ze spaní, strašně jsem křičela a tak a říkala jsem mu, že to nemá cenu, že jsem stejně hnusná a on mi řekl, že nejsem hnusná, že mě zná, že jsem dobrý člověk, že to zvládneme. Strašně mě tou amatérskou psychologií podporoval, prostě kamarád. Snažil se mi dávat hlavně ten pocit, hlavně ať přestanu a pak to bude dobrý. Pak další věc, které málem do dneška nevěřím je, že matka se tehdy svěřila tatkově, co se mnou je. Táta doletěl a došel za mnou, já nevím, jestli je pro každého pochopitelný, ale on je opravdu z jiné země a z jiné kultury a pro něho zjistit, že jeho dcera bere drogy, to je opravdu strašná podpásovka. To je fakt víc než pro českýho otce. Ať už vezmeme tu kulturu a to náboženství. A tehdy za mnou došel, já jsem seděla v pokojíku a on říká, pomůžeme ti, já ti pomůžu. Zaplatím ti nějakou výbornou nemocnici, nějaký rehabilitační centrum nebo ... já ti pomůžu. Já jsem tomu nevěřila, že on mi toto říká, že mě nenadává, a to mě zahanbilo ještě víc. Možná kdyby mě vynadal, zliskal mě, tak si řeknu, no a tak co. Myslím si, že on mě tak zahanbil tím, jak byl hodný, jak já jsem se cítila jak strašná sviňa, že já toto dělám vlastním rodičům.

Kolaborativní myšlení a praxe nás může vést k otázkám typu: Kde se s klienty setkáváme?

Jak se s nimi setkáváme?

- *„Způsob, jakým začínáme s lidmi mluvit, ovlivňuje způsob, jakým se k nim vztahujeme. A to, jak se k nim vztahujeme, ovlivňuje způsob, jakým jsme schopni s lidmi mluvit.“ (H. Anderson)*

„Kde je problém“?

- *Závislost nemůže být chápána pouze na úrovni jednotlivce (...). Proměna identity není pouze o změně naší mysli, nebo o vědomém „výběru“ nové identity, ale obnáší novou trajektorii, účast v nových měnících se konfiguracích; (K. Hughes)*

Jak nastavujeme pravidla?

- Vztahová etika – pravidla vyjednávána s těmi, kterých se týkají, příp. jejich blízkými
- Napomáhá to, co po mě klient chce (nebo já po něm), naší spolupráci?
- Je to užitečné, pro cíl naší spolupráce?

Kdy končí spolupráce? Kde jsou hranice spolupráce?

- Kontinuita péče (klíčový pracovník) vs. posloupnost drogových služeb
- Orientace v síti sociálních/zdravotních služeb

Jakým způsobem vytvářet koncepce a standardy?

- *„Teprve když myšlenky sdílíme, tak se stanou tvůrčími.“ (K. Gergen)*

Pozvání do kolaborativní praxe...

Narativ: <http://narativ.cz>

- Mezinárodní symposium Horizonty 2014: „Kdo je tady expert?“ (Duševní zdraví, závislosti, vzdělávání, sociální exkluze)
- Vzdělávací program v kolaborativní a dialogické praxi „Možnosti dialogu“

Platforma pro komplexní přístup k užívání drog a závislostem

- Zavislostikomplexne.cz (už brzy😊)

Děkujeme za pozornost

nepustil@narativ.cz

cerny@narativ.cz

www.narativ.cz